

**STUDIU PRIVIND PATRIMONIUL CONSTRUIT TRADIȚIONAL AL LOCALITĂȚILOR DIN JUDEȚUL HARGHITA
PENTRU PROGRAMUL**

**FALUKÉPVÉDELMI TANULMÁNY A HARGITA MEGYEI FALVAK HAGYOMÁNYOS, ÉPÍTETT ÖRÖKSÉGÉNEK
MEGŐRZÉSÉRE**

**“OCROTIREA ȘI CONSERVAREA IMAGINII SATULUI
HARGHITEAN”**

“HARGITA MEGYEI FALUKÉPVÉDELMI PROGRAM”

**SATUL CEHEȚEL – COM. ȘIMONEȘTI
CSEHÉTFALVA – SIMÉNFALVA KÖZSÉG**

Beneficiar /Megrendelő:

Județul Harghita – Consiliul Județean Harghita
Hargita Megye – Hargita Megye Tanácsa

decembrie 2015 – februarie 2016
2015 december – 2016 februar

FOAIA DE CAPAT/BEVEZETŐ

Denumire proiect: STUDIU PRIVIND PATRIMONIUL CONSTRUIT TRADIȚIONAL AL LOCALITĂȚILOR DIN JUDEȚUL HARGHITA PENTRU PROGRAMUL "OCROTIREA ȘI CONSERVAREA IMAGINII SATULUI HARGHITEAN"

Tervmegnevezés: HARGITA MEGYEI FALUKÉPVÉDELMI PROGRAM: FALUKÉPVÉDELMI TANULMÁNY A HARGITA MEGYEI FALVAK HAGYOMÁNYOS, ÉPÍTETT ÖRÖKSÉGÉNEK MEGŐRZÉSÉRE

Amplasament: județ Harghita, com. Șimonești, sat Cehețel

Helyszín : Hargita megye, Siménfalva község, Csehétfalva

Beneficiar: Consiliul Județean Harghita

Megrendelő: Hargita Megye Tanácsa

Coordonator proiect: S.C. TOPOPREST S.R.L., arh. Bălan Ioan

Tervkordinátor:

Specialiști RUR / szakértők:

arh. Bălan Ioan

Specialiști DMI / Műemlékvédelmi szakértők:

arh. Máthé Zoltán

Elaborator studiu / Tanulmány készítője:

S.C. TOPOPREST S.R.L., S.C. YOUPLAN S.R.L.-D., S.C. ARC STUDIO S.R.L.

Proiectanți / Tervezők:

urb. Timotei Fecioru

urb. peis. Blága Botond

urb. peis. Ioana Alexandra Mircea

urb. Andrei Ștefan Săbău

Nr. proiect / Tervszám: 28656/96/2015

Data / Dátum: 12. 2015 - 02.2016

Faza / Tervfázis: Studiu / Tanulmány

BORDEROU GENERAL/TARTALOMJEGYZÉK

1. Piese scrise/ Írott rész

- Pagina de titlu, lista de semnături / Címlap
- Borderou / Tartalomjegyzék
- Memoriu – concluzii privind cartarea satului și patrimoniul material local/
Következtetések – a falu helyi örökségének feltérképezése
- Tabelul de evaluare /Értékelő táblázat
- Fișe de cartare /Értékelő adatlap
- Regulament local de urbanism privind ocrotirea imaginii satului /
A faluképvédelmet elősegítő helyi urbanisztikai szabályzó

2. Piese desenate / Rajzolt rész

- Localizare în județ / Elhelyezkedési térkép
- Hărți istorice/Történelmi térképek
- Plan de situație / Helyszínrajz
- Peisaj teritorial / Környező táj
- Analiza peisajului / Tájélemzés
- Reglementări urbanistice/Urbanisztikai szabályzó

3. DVD

Piese scrise/ Írott rész

- Memoriu – concluzii privind cartarea satului și patrimoniul material local
Következtetések – a falu helyi örökségének feltérképezése
- Tabelul de evaluare /Értékelő táblázat
- Fișe de cartare / Értékelő adatlap
- Regulament local de urbanism privind ocrotirea imaginii satului /
A faluképvédelmet elősegítő helyi urbanisztikai szabályzó

Piese desenate

- Localizare în județ / Elhelyezkedési térkép
- Hărți istorice/Történelmi térképek
- Plan de situație / Helyszínrajz
- Peisaj teritorial / Környező táj
- Analiza peisajului / Tájélemzés
- Reglementări urbanistice/Urbanisztikai szabályzó

Fotografii

- Fotografii elemente valoroase / Értékes elemeket tartalmazó fotók
- Fotografii / fotók

**STUDIU PRIVIND PATRIMONIUL CONSTRUIT TRADIȚIONAL AL LOCALITĂȚILOR DIN JUDEȚUL HARGHITA
PENTRU PROGRAMUL**

**FALUKÉPVÉDELMI TANULMÁNY A HARGITA MEGYEI FALVAK HAGYOMÁNYOS, ÉPÍTETT ÖRÖKSÉGÉNEK
MEGŐRZÉSÉRE**

MEMORIU – SAT CEHEȚEL, COM. ȘIMONEȘTI

MŰLEÍRÁS – CSEHÉTFALVA – SIMÉNFALVA KÖZSÉG

CUPRINS / TARTALOMJEGYZÉK

- 1. SCOPUL STUDIULUI / A TANULMÁNY CÉLJA**
- 2. DATE DESPRE LOCALITATE / A TELEPÜLÉS LEÍRÁSA**
- 3. STRUCTURA ȘI TIPUL LOCALITĂȚII / A TELEPÜLÉS TÍPUSA ÉS SZERKEZETE**
- 4. CONCLUZIILE TABELULUI DE EVALUARE / KÖVETKEZTETÉSEK – ÉRTÉKELŐ TÁBLÁZAT**
 - A. Locuințe/obiective de utilitate publică / Lakóházak és középületek**
 - B. Șuri / Csűrök**
 - C. Porți / Kapuk**
 - D. Împrejmuiri / Kerítések**
 - E. Fântâni / Kutak**
 - F. Clădiri anexe pentru utilaje, clădiri anexe pentru depozitare, cuptoare, wc in curte, stup de albine, morminte și opere comemorative de război**
Melléképületek, tározók, kemencék, árnyékszék, méhkaptár, hadisírok és megemlékező alkotások
- 5. MONUMENTE ȘI SITURI ARHEOLOGICE / MŰEMLÉKEK ÉS RÉGÉSZETI HELYEK**
- 6. ELEMENTE PROPUSE PENTRU PROTECȚIE LOCALĂ / HELYI VÉDELEMRE KIJELÖLT ELEMÉK**
- 7. ELEMENTE VALOROASE / ÉRTÉKES ELEMÉK**

**STUDIU PRIVIND PATRIMONIUL CONSTRUIT TRADIȚIONAL AL LOCALITĂȚILOR DIN JUDEȚUL HARGHITA
PENTRU PROGRAMUL**

**FALUKÉPVÉDELMI TANULMÁNY A HARGITA MEGYEI FALVAK HAGYOMÁNYOS, ÉPÍTETT ÖRÖKSÉGÉNEK
MEGŐRZÉSÉRE**

MEMORIU – SAT CEHEȚEL, COM. ȘIMONEȘTI
MŰLEÍRÁS – CSEHÉTFALVA – SIMÉNFALVA KÖZSÉG

1. SCOPUL STUDIULUI / A TANULMÁNY CÉLJA

Motto: "Cea mai interesantă zonă, aflată pe aceste granițe, este frumoasa țară a secuilor, cel care este cel mai puțin cunoscut, despre care și noi însuși știm puține lucruri. Prin urmare a fost o nevoie urgentă de a descoperi și descrie"

Mottó: „És éppen ezen véghatárainkon fekvő legérdekesebb terület, a szép Székely föld az, mely legkevésbé van ismerve, melyről önmagunk is legkevésbé tudunk. Égető szükségévé vált tehát annak felkutatása és ismertetése” (Orbán Balázs)

Obiectul studiului este identificarea elementelor valoroase care fac parte din patrimoniul material al satului și alcătuirea unui regulament local de urbanism care să protejeze specificul locului. Pentru aceasta sunt inventariate toate casele, șurele, porțile, împrejmirile, fântânile, spațiile verzi, clădirile anexe pentru utilaje, clădirile anexe pentru depozitare, cuptoarele, wc-urile în curte, stupii de albine, mormintele și operele comemorative de război. Se realizează o bază de date, structurată pe trei categorii: tipologie, originalitate și stare de degradare. Pentru componentele valoroase ale patrimoniului material local se vor realiza fișe de cartare și relevee sumare.

A felmérés célja: azonosítani az értékes elemeket, amelyek az itteni falvak anyagi örökségének részeit képezik, valamint egy helyi urbanisztikai szabályzat létrehozása, mely a helyi jellegzetességek megvédésére fektet hangsúlyt. Ennek érdekében feltárba vesszük az összes házat, csúrt, kaput, kerítést, zöldsövegetet, melléképületet, kemencét, árnyékszékét, méhkaptárt, hadisírokat és megemlékező alkotásokat. Készül egy adatbázis három kategóriába rendezve: tipológia, eredetiség és állapot. A helyi anyagi örökség értékes komponenseiről értékelő adatlap és vázlatos felmérés készül.

Scopul nostru este, în afară de a înțelege satul și de realiza diferite propuneri, atragerea atenției asupra distrugerii elementelor arhitecturale valoroase caracteristice satului secuiesc, respectiv: porți secuiești; porți din zidărie cărămidă sau piatra cu închidere pe întreaga deschidere; prispe sculptate; învelitori din țiglă sau șindrila, etc – care au un rol important în

definirea peisajului. Dispariția treptată a șurelor și a caselor vechi secuiești și înlocuirea acestora cu intervenții noi, stridente, atipice, face ca satul să piardă din caracterul original. În calitate de elaboratori ai acestui studiu, considerăm ca o datorie imensă semnalarea și luarea de măsuri împotriva pericolului de a deteriora și pierde bogăția culturală și arhitecturală a satelor secuiești.

Munkánk célja a megismerésen, ismertetésen és javaslatokon túl a figyelemfelkeltés a székely falukép értékes, jellegzetes elemeinek pusztulását illetően: a faragott székelykapuk, kőből, téglából falazott, vaskos, cseréppel fedett vagy ívvel lezárt udvarházakra jellemző kapuoszlopok, a faragott tornácok, a kézzel vetett cserép, vagy zsindegyel fődött magas szögű tetők, melyek tájmeghatározó szerepe is rendkívül fontos, valamint az egyre fogyó csűrök, melyek mesteri faszervezete, látványos tömege nélkül nem székely falu többé a falu. E tanulmány szerzőiként, úgy gondoljuk, kötelességünk jelezni és lépéseket tenni annak irányába, hogy megakadályozzuk e kultúrában és építészeti értékekben gazdag falvak pusztulását.

2. DATE DESPRE LOCALITATE / A TELEPÜLÉS LEÍRÁSA

Satul Cehețel, situat în cel mai nordic punct al comunei Șimonești se regăsește la nivelul județului Harghita în zona de sud-vest, în partea colinară a Subcarpaților Transilvaniei, în bazinul hidrografic al Târnavei Mari, pe Valea Feernicului, afluent al acesteia, la cca 15 km de Cristuru Secuiesc. Este una din localitățile cele mai izolate ale comunei și este străbătută de pârâul Fenes, afluent pe partea dreaptă a Feernicului. Topoclimatul local este unul tipic zonei, cu climă continentală moderată, cu cca 75-80 zile de îngheț/an. Satul Cehețel are o suprafață de 39,37 ha, cu profil economic principal zoo-agricol și secundar-silvic, prelucrarea lemnului. Este recunoscut în mod special pentru mobilierul pictat, într-un stil similar celui din Odorheiul Secuiesc.

Csehétfalva, Siménfalva község legészakibb pontja, Hargita megyében dél-nyugaton található, az erdélyi Szubkárpatok dombos részén, vízrajzilag a Nagy-Küküllő medencében, a Nyikó-folyó völgyében, Székelykeresztúrtól kb. 15 km-re található. A község egyik legizoláltabb helysége, melyen áthalad a Nyikó folyó baloldali mellékpataka, a Konyha patak.

A helyi mikroklimát tekintve a térségre jellemző, mérsékelt kontinentális éghajlatról beszélünk, kb 75-80 fagyos nappal évente. Területe 39,37 ha fekszik. A falu gazdasági profilját főként állattenyésztés, valamint feldolgozás képezi. Főként a festett bútoraikról híres, melyek a székelyudvarhelyi stílushoz állnak a legközelebb.

Localitatea Cehețel apare în documente pentru prima oară la jumătatea secolului al XVI-lea, servind ca rezidență pentru servitorii cetății Firtos. În anul 1567 localitatea figura cu 17 porți, iar în anul 1786 număra 228 de locuitori. Interesant de remarcat este regulamentul de funcționare al satului, atestat de documente de la cca 1650 .

Csehétfalvát legelőszőr XVI.századi dokumentumban említik, akkoriban a Firtos vár szolgáloinak szolgált menedékül. 1567-ben 17 kapuval ábrázolták a helységet, 1786-ban pedig 228 lakost számoltak. Érdemes megemlíteni a falu működési szabályzatát, mely kb.az 1650-es évekből való.

3. STRUCTURA ȘI TIPUL LOCALITĂȚII / A TELEPÜLÉS TÍPUSA ÉS SZERKEZETE

Localitatea este un sat de vale care prezintă o structură cu ramificații cu construcții dispuse într-o structură parcellară tip bandă, pe alocuri neregulată. Majoritatea caselor se află pe axul principal, de-a lungul căruia se dezvoltă satul (str. Principală). Așezarea caselor pe parcelă în raport cu strada este cu interspații. Șura are o poziție transversală, paralelă cu strada separând curtea de grădină. Alte clădiri gospodărești sunt înșiruite în prelungirea casei, sau amplasate pe front, mai ales în cazul bucătăriilor de vară. Totodată, majoritatea fântânilor sunt amplasate în jumătatea din față a curții, uneori aproape de aliniament.

A település formáját tekintve Csehétfalva kis dombvidéki halmazfalu, szabálytalan, többnyire laza beépítésű, szalagtelkes utcaserkezettel. A házak többsége a fő utcán sorakozik, ami köré szerveződik a falu. A házak elhelyezése a parcellán többnyire utcafronti. A csűr keresztirányban helyezkedik, párhuzamosan az utcával, elválasztva a szántót az udvartól. Egyéb gazdasági épület a ház meghosszabításában található, vagy az utcafronton, különösen a sütő (nyári konyha) esetében. Továbbá a kutak többsége az porta elülső felében található, közel az utcafronthoz.

4. CONCLUZIILE TABELULUI DE EVALUARE / KÖVETKEZTETÉSEK – ÉRTÉKELŐ TÁBLÁZAT

A. Locuințe/obiective de utilitate publică / Lakóházak és középületek

Au fost numărate 105 locuințe și obiective de utilitate publică, care au fost clasificate după trei categorii: tipologie, originalitate și starea de degradare. Cele trei categorii prezintă următoarele subcategorii:

105 ház -beleértve középületeket- volt azonosítva, melyek a következők szerint csoportosulnak: típus, eredetiség és állapot. Ezen három kategória a következő alkategóriákat tartalmazza:

1. CASE DE LOCUIT / LAKÓHÁZ

A. Tipologie / Típus

A. case tradiționale simple și vechi

Szimpla, hagyományos régi ház

B. case tradiționale vechi cu arhitectură mai complexă

Hagyományos, régi ház bonyolultabb architektúrával

C. case de locuit comune construite după anul 1950

Az 1950-es évek után épített, szokásos lakóház

D. case stridente și deranjante din punct de vedere a imaginii satului tradițional

A hagyományos faluképtől eltérő, kirívó, zavaró ház

E. conace sau clădiri cu acest caracter

Kúriák és hasonló karakterű házak

B. Originalitate / Jelleg

• fără nicio intervenție

Eredeti, beavatkozás nélküli

• prezentând intervenții potrivite (de renovare)

Megfelelő beavatkozással (felújítás)

• prezentând intervenții nepotrivite (de alterare a arhitecturii inițiale)

Nem megfelelő beavatkozással (módosítja az eredeti architektúrát)

C. Stare fizică / Állapot

- bună / Jó
- medie / Átlagos
- rea / Rossz

2.OBIECTIVE DE UTILITATE PUBLICĂ / KÖZÉPÜLETEK

Astfel, se identifică ca obiective de utilitate publică 6 construcții, respectiv: biserica, 1 clădire de învățământ – școală generală, 1 casă de cultură, 1 distilărie de spirt, 1 punct colectare lapte, 1 magazin mixt local – nu funcționează .

Középületek: templom, iskola, kultúrotthon, 1 szeszfőzde, 1 tejszarnok, 1 helyi vegyesbolt/élelmiszerbolt- mely nem működik.

Concluzii / Következtetések:

A. Tipologie / Típus

cca 47% - 49 case tradiționale simple și vechi

49 szimpla, hagyományos régi ház

cca 1% - 1 casă tradițională veche cu arhitectură mai complexă

1 hagyományos, régi ház bonyolultabb architektúrával

cca 48%- 51 case de locuit comune construite după anul 1950

51 az 1950-es évek után épített, szokásos lakóház

cca 3% - 3 case stridente și deranjante din punct de vedere a imaginii satului tradițional

3 hagyományos faluképtől eltérő, kirívó, zavaró ház

cca 1% - 1 conac sau clădire cu acest caracter

1 kúria

B. Originalitate / Jelleg

cca 57% - 60 case fără nicio intervenție

60 eredeti, beavatkozás nélküli

cca 20% - 21 case prezentând intervenții potrivite (de renovare)

21 megfelelő beavatkozással (felújítás)

cca 23% - 24 case prezentând intervenții nepotrivite (de alterare a arhitecturii inițiale)

24 nem megfelelő beavatkozással (módosítja az eredeti architektúrát)

C. Stare fizică / Állapot

cca 66% - 69 case stare fizică bună / 69 jó állapotú

cca 21% - 22 case stare fizică medie / 22 átlagos állapotú

cca 13 % - 14 case stare fizică rea / 14 rossz állapotú

Aproximativ jumătate din case sunt locuințe simple, tradiționale, în timp ce restul sunt construcții mai noi, realizate după 1950, cu un număr infim de elemente stridente. Satul Cehețel are o imagine rurală tradițională, casele de după 1950 având o prezență discretă. Acest aspect se datorează, în mare parte, faptului că satul se află într-o zonă ceva mai retrasă, cu acces relativ scăzut - cca 6 km pe un drum comunal până la cel mai apropiat drum județean.

Mintegy fele a házaknak egyszerű, hagyományos ház, míg a többi már újabb épület (1950 utániak), valamint, kis számú –faluképtől eltérő- kirívó, zavaró házat számlálhatunk. Csehétfalvának hagyományos, rurális jellege van, azonban ez nem terjed ki a falu egészére, diszkréten illeszkednek

az 1950 után épült/módosított házak. A hagyományos táj egy viszonylag homogén, kevés látványos építészeti elemmel tarkított. Mindez annak a ténynek tudható be, hogy a falu egy viszonylag eldugottabb helyen található, kevésbé jó megközelítési lehetőségekkel, kb.6 km-re van a legközelebbi megyei út.

Mai bine de jumătate din case (cca 57%) nu au suferit intervenții, ceea ce denotă faptul că proprietarii nu dețin suficiente fonduri pentru a le renova. Acest lucru constituie o problemă, deoarece, deși în prezent în jur de 66% din case sunt în stare fizică bună, fără intervenții, în următorii 5-10 ani acestea se vor degrada. Mai mult, aproximativ un sfert din intervențiile care au fost efectuate sunt nepotrivite și alterează imaginea tradițională a satului, făcând imperios necesară reglementarea construcțiilor pentru a menține cel puțin raportul actual.

Ugyanakkor sok ház eredeti állapotban van (kb.57%), ez a tény tükrözi, hogy a tulajdonosok nem rendelkeznek elegendő tőkével, hogy megfelelően karban tudják tartani ingatlanjaikat. Ez problémát jelent, -noha jelenleg a házak 66%-a jó állapotban van- felújítás nélkül romlani fog az állapotuk 5-10 éven belül. Az épületek mintegy negyedénél nem megfelelő a beavatkozás, ami befolyásolja a faluképet, sürgőssé téve ezáltal az épületek szabályozását, minimum az által, hogy éves jelentés készüljön róluk.

B. Șure / Csűrök

Au fost numărate 67 șure care au fost clasificate după trei categorii: tipologie, originalitate și starea de degradare. Cele trei categorii prezintă următoarele subcategorii:

67 csűr volt azonosítva, melyek a következők szerint csoportosulnak: típus, eredetiség és állapot. Ezen három kategória a köv. alkatégóriákat tartalmazza:

A. Tipologie / Típus

A. șure simple din bârne de lemn

Szimpla, fagerendás csűr

B. șure din bârne de lemn cu grajd pentru animale, din piatră sau cărămidă

Fagerendás csűr kő- vagy téglaisztállóval

C. șure din cărămidă sau piatră

Tégla- vagy kőcsűr

D. șure noi din cadre de lemn și scânduri

Új, fakeretes, deszkázott csűr

E. șure aferente conacelor

Kúriákhoz tartozó csűr

B. Originalitate / Jelleg

• fără nicio intervenție

Eredeti, beavatkozás nélküli

• prezentând intervenții potrivite (de renovare)

Megfelelő beavatkozással (felújítás)

• prezentând intervenții nepotrivite (de alterare a arhitecturii inițiale)

Nem megfelelő beavatkozással (módosítja az eredeti architektúráját)

C. Stare fizică / Állapot

• bună / Jó

• medie / Átlagos

• rea / Rossz

Concluzii / Következtetések:

A. Tipologie / Típus

cca 93% - 62 șure simple din bârne de lemn

62 szimpla, fagerendás csűr

cca 1% - 1 șură din bârne de lemn cu grajd pentru animale, din piatră sau cărămidă

1 Fagerendás csűr kő- vagy téglaiállalóval

cca 6% - 4 șure din cărămidă sau piatră

4 Téglavagy kőcsűr

0.00% - 0 șure noi din cadre de lemn și scânduri

0 Új, fakeretes, deszkázott csűr

0.00% - 0 șure aferente conacelor

0 Kúriákhoz tartozó csűr

B. Originalitate / Jelleg

cca 87% - 58 șure fără nicio intervenție

58 Eredeti, beavatkozás nélküli csűr

cca 7% - 5 șure prezentând intervenții potrivite (de renovare)

5 csűr megfelelő beavatkozással (felújítás)

cca 6% - 4 șure prezentând intervenții nepotrivite (de alterare a arhitecturii inițiale)

4 csűr nem megfelelő beavatkozással (módosítja az eredeti architektúrát)

C. Stare fizică / Állapot

cca 79% - 53 șure în stare fizică bună

53 jó állapotú

cca 18% - 12 șure în stare fizică medie

12 átlagos állapotú

cca 3% - 2 șure în stare fizică rea

2 rossz állapotú

Șura face parte din mai bine de jumătate din gospodariile satului Cehețel (cca 60%), fapt ce denotă că ea este și azi un element arhitectural important ce susține imaginea tradițională autohtonă. Mai mult, aproape 87% din șure nu au suferit nici o intervenție, menținându-și imaginea originală și conservându-se bine în timp – cca 79% sunt încă în stare fizică bună.

Az adatok alapján következik, hogy a gazdaságok fele rendelkezik csűrrel (60%), mely azt mutatja, hogy napjainkban is egy fontos építészeti elem, mely fenntartja az őshonos hagyománynak a képét. A csűrök többsége eredeti állapotú, beavatkozás nélküli (majdnem 87%), 79%-uk pedig jó állapotban van.

C. Porți / Kapuk

Au fost numărate 94 porți care au fost clasificate după trei categorii: tipologie, originalitate și starea de degradare. Cele trei categorii prezintă următoarele subcategorii:

94 kapu volt azonosítva, melyek a következők szerint csoportosulnak: típus, eredetiség és állapot. Ezen három kategória a köv. alkategóriákat tartalmazza:

A. Tipologie / Típus

- A. porți simple țărănești
Szimpla, parasztos kapu
- B. porți cu închidere deasupra la poarta mică
Kapu, fedett gyalogkapuval
- C. porți cu închidere pe întreaga deschidere
Teljesen fedett kapu, a ház homlokzatából folytatólagosan
- D. porți secuiești
Székelykapu
- E. porți care imită tipologii tradiționale, dar parțial, din materiale neadecvate
Kapu, amely hagyományos tipológiákat imitál, de részben nem megfelelő anyagokból
- F. porți care s-au realizat din materiale netradiționale cu aspect strident
Kirívó megjelenésű, nem hagyományos anyagokból készült kapu
- G. porți aferente conacelor
Kúriákhoz tartozó kapu

B. Originalitate / Jelleg

- fără nicio intervenție
Eredeti, beavatkozás nélküli
- prezentând intervenții potrivite (de renovare)
Megfelelő beavatkozással (felújítás)
- prezentând intervenții nepotrivite (de alterare a arhitecturii inițiale)
Nem megfelelő beavatkozással

C. Stare fizică / Állapot

- bună / Jó
- medie / Átlagos
- rea / Rossz

Concluzii / Következtetések:

A. Tipologie / Típus

- cca 47% - 44 porți simple țărănești
44 szimpla, parasztos kapu
- cca 3% - 3 porți cu închidere deasupra la poarta mică
3 kapu, fedett bejárati (kis)kapuval
- 0.00% - 0 porți cu închidere pe întreaga deschidere
0 teljesen fedett kapu, a ház homlokzatából folytatólagosan
- cca 29% - 27 porți secuiești
27 Székelykapu
- 0.00% - 0 porți care imită tipologii tradiționale, dar parțial, din materiale neadecvate
0 kapu, amely hagyományos tipológiákat imitál, de részben nem megfelelő anyagokból
- cca 21%- 20 porți care s-au realizat din materiale netradiționale cu aspect strident
20 kirívó megjelenésű, nem hagyományos anyagokból készült kapu
- 0.00% - 0 porți aferente conacelor
0 Kúriákhoz tartozó kapu

B. Originalitate / Jelleg

cca 92% - 86 porți fără nicio intervenție

86 eredeti, beavatkozás nélküli

cca 5% - 5 porți prezentând intervenții potrivite (de renovare)

5 megfelelő beavatkozással (felújítás)

cca 3% - 3 porți prezentând intervenții nepotrivite (de alterare a arhitecturii inițiale)

3 nem megfelelő beavatkozással

C. Stare fizică / Állapot

cca 69% - 65 porți în stare fizică bună

65 jó állapotú

cca 22% - 21 porți în stare fizică medie

21 átlagos állapotú

cca 9% - 8 porți în stare fizică rea

8 rossz állapotú

O treime din porți păstrează încă aspectul tradițional autohton, putând fi considerate elemente de valoare specifice satului ce trebuie protejate – porți secuiești și porți cu închidere la poarta mică. Mai mult, marea majoritate a porților (92%) nu au suferit în timp nici o intervenție, fiind chiar cele originale, lucru care se reflectă și în starea acestora: doar două treimi sunt în stare bună, cealaltă treime urmând a se degrada în următorii ani dacă nu se va interveni.

Din păcate, cca 21% din totalul porților sunt realizate din materiale stridente care contrastează neplăcut cu cele tradiționale, cu al căror număr tind să concureze, alterând peisajul rural.

Körülbelül a kapuk egyharmadát az itteni falvak értékes, jellegzetes elemeiként lehet számba venni (székelykapuk és hagyományos paraszti kapuk fedett kiskapuval). A kapuk nagy többsége (92%) eredeti állapotukban van, nem történt külső beavatkozás, csak két harmaduk van jó állapotban, a másik harmad degradálódni fog a következő években, ha nem történik közbelépés.

Továbbá 21%-uk kirívó megjelenésű, nem hagyományos anyagokból készült, amik degradálják a faluképet.

D. Împrejmuri / Kerítés

Au fost numărate 85 împrejmuiri aferente gospodăriilor care au fost clasificate după două categorii: tipologie și starea de degradare. Cele două categorii prezintă următoarele subcategorii:

86 porțăhoz tartozó kerítés volt azonosítva, melyek a következők szerint csoportosulnak: típus és állapot. Ezen kategóriák a köv. alkategóriákat tartalmazzák:

A. Tipologie / Típus

A. împrejmuiri simple țărănești

Szimpla, paraszti kerítés

B. împrejmuiri cu soclu tradiționale

Kerítés hagyományos talapzaton

C. împrejmuiri care imită tipologii tradiționale, dar parțial, din materiale neadecvate

Kerítés, amely hagyományos tipológiákat imitál, de részben nem megfelelő anyagokból

D. împrejmuiri care s-au realizat din materiale netradiționale cu aspect strident

Kirívó megjelenésű, nem hagyományos anyagokból készült kerítés
E. împrejmuiri aferente conacelor din zidărie plină
Kúriákhoz tartozó tömör falazatú kerítés

B. Stare fizică / Állapot

- bună / Jó
- medie / Átlagos
- rea / Rossz

Concluzii / Következtetések:

A. Tipologie / Típus

cca 44% - 37 împrejmuiri simple țărănești

37 simpla, parasztos kerítés

cca 34% - 29 împrejmuiri cu soclu tradiționale

29 kerítés hagyományos talapzaton

cca 1% - 1 împrejmuire care imită tipologii tradiționale, dar parțial, din materiale neadecvate

1 kerítés, amely hagyományos tipológiákat imitál, de részben nem megfelelő anyagokból

cca 20% - 17 împrejmuiri care s-au realizat din materiale netradiționale cu aspect strident

17 Kirívó megjelenésű, nem hagyományos anyagokból készült kerítés

cca 1% - 1 împrejmuire aferentă conacelor din zidărie plină

1 Kúriákhoz tartozó tömör falazatú kerítés

B. Stare fizică / Állapot

cca 49% - 42 împrejmuiri în stare fizică bună

42 jó állapotú

cca 32% - 26 împrejmuiri în stare fizică medie

26 átlagos állapotú

cca 19% - 16 împrejmuiri în stare fizică rea

16 rossz állapotú

Marea majoritate a împrejmuirilor, cca 80%, sunt împrejmuiri specifice mediului rural, însă restul de 20% au un aspect strident, fiind realizate din materiale necorespunzătoare. Această alaturare crează un contrast neplăcut, ce se poate accentua fără reglementările necesare. Numai jumătate din împrejmuiri sunt în stare fizică bună, 19% deja necesită intervenții, fiind în stare proastă, iar restul de 32% sunt încă în stare medie, dar se vor degrada ulterior dacă nu se vor lua măsuri.

Többségük megőrzi az itteni falvakra/térségekre jellemző karaktert (80 %), azonban a maradék 20% kirívó megjelenésű, nem hagyományos anyagokból készült kerítés. Ez a kombináció egy kellemetlen kontrasztot eredményez, kihangsúlyozza a szükséges előírások hiányát is. Csupán fele van jó állapotban, 19%-a felújítást igényel rossz állapotuk miatt, a maradék 32% pedig átlagos állapotú, de a későbbiekben szintén romlani fog az állapotuk, ha nem történnek lépések ez irányba.

E. Fântâni / Kutak

Au fost numărate 35 fântâni aferente gospodăriilor care au fost clasificate după trei categorii: tipologie, originalitate și stare de degradare. Cele trei categorii prezintă următoarele subcategorii:

35 kút volt azonosítva, melyek a következők szerint csoportosulnak: típus, eredetiség és állapot. Ezen három kategória a köv. alkategóriákat tartalmazza:

A. Tipologie / Típus

- A. Fântână cu roată / kerekeskút
- B. Fântână cu cumpănă / gémeskút

B. Originalitate / Jelleg

- fără nicio intervenție
Eredeti, beavatkozás nélküli
- prezentând intervenții potrivite (de renovare)
Megfelelő beavatkozással (felújítás)
- prezentând intervenții nepotrivite (de alterare a arhitecturii inițiale)
Nem megfelelő beavatkozással (módosítja az eredeti architektúrát)

C. Stare fizică / Állapot

- bună / Jó
- medie / Átlagos
- rea / Rossz

Concluzii / Következtetések:

A. Tipologie / Típus

cca 89% - 31 fântâni cu roată / 31 kerekeskút
cca 11% - 4 fântâni cu cumpănă / 4 gémeskút

B. Originalitate / Jelleg

cca 37% - 13 fântâni fără nicio intervenție
13 Eredeti, beavatkozás nélküli kút
cca 6% - 2 fântâni prezentând intervenții potrivite (de renovare)
2 megfelelő beavatkozással (felújítás)
cca 57% - 20 fântâni prezentând intervenții nepotrivite (de alterare a arhitecturii inițiale)
20 nem megfelelő beavatkozással (módosítja az eredeti architektúrát)

C. Stare fizică / Állapot

cca 69% - 24 fântâni în stare fizică bună / 24 jó állapotú kút
cca 31% - 11 fântâni în stare fizică medie / 11 átlagos állapotú kút
0.00% - 0 fântâni în stare fizică rea / 0 rossz állapotban levő kút

Satul Ceheșel încă mai păstrează, deși în proporție mică – cca 11% fântâni cu cumpănă, ce trebuie păstrate ca elemente rurale specifice, perfect integrate în imaginea satului tradițional. Deși toate fântânile din sat sunt în stare fizică bună, sau măcar medie, aproape două treimi din ele au fost modificate în timp în mod necorespunzător, prin intervenții nepotrivite, fiindu-le alterată imaginea arhitecturii inițiale.

Csehétfalva még mindig őrzi a gémeskutat, ha kis számban is (11%), melyeket fontos megőrizni specifikus, rurális, a falura jellemző elemként. Habár az összes kút jó állapotban van, vagy legalább átlagos állapotban, majdnem kétharmaduknál nem megfelelő beavatkozások figyelhetőek meg, ami veszélyeztetheti e jellegzetes elem eredeti arculatát(torzulás).

F. Clădiri anexe pentru utilaje, clădiri anexe pentru depozitare, cuptoare, wc in curte, stup de albine, morminte și opere comemorative de război
Melléképületek, tározók, kemencék, árnyékszék, méhkaptár, hadisírok és megemlékező alkotások

Au fost numărate 6 anexe pentru utilaje, 82 clădiri anexe pentru depozitare, 7 cuptoare, 83 WC-uri în curte, 6 stupi de albine, 2 monumente vizibil din strada, 0 fantani accesibile de pe domeniul public.

Azonosítva lett 6 mezőgazdasági épület gépeknek, 82 tározó, 7 kemence, 83 fa-WC, 6 méhkaptár, 2 megemlékező alkotás, 0 az utcán (közterületen) található kút.

5. MONUMENTE ȘI SITURI ARHEOLOGICE / MŰEMLÉKEK ÉS RÉGÉSZETI HELYEK

Nu s-au identificat monumente istorice, conform listei monumentelor istorice din 2010, publicată de Ministerul Culturii și Patrimoniului Național:

Nem azonosítottak műemléket a Kulturális Minisztérium által, 2010-ben megjelentetett műemléklista szerint.

6. ELEMENTE PROPUSE PENTRU PROTECȚIE LOCALĂ / HELYI VÉDELEMRE KIJELÖLT ELEMEN

Toate gospodăriile secuiești tradiționale sunt propuse pentru protecție locală.

Az összes hagyományos székely porta ki lett jelölve helyi védelemre.

Toate șurele tradiționale realizate folosind materiale precum lemn, cărămidă, piatră, țiglă și șindrilă sunt propuse pentru protecție locală.

Az összes hagyományos (fa, téglá, kő, cserép, valamint zsidely) anyagokból épült csűr ki lett jelölve helyi védelemre.

Toate casele tradiționale vechi sunt propuse pentru protecție locală.

Minden hagyományos, régi ház ki lett jelölve helyi védelemre.

Toate porțile tradiționale sunt propuse pentru protecție locală.

Minden hagyományos kapu ki lett jelölve helyi védelemre

Toate fântânile cu roată și fântânile cu cumpănă realizate folosind materiale tradiționale (lemn, țiglă, șindrilă) sunt propuse pentru protecție locală.

Minden kerekas, valamint gémeskút, mely anyaghasználatá hagyományos (mint: fa, cserép, zsidely) ki lett jelölve helyi védelemre.

Toate anexele (porumbar, cuptor, bucătărie de vară, etc) realizate din materiale tradiționale (lemn, cărămidă, țiglă) sunt propuse pentru protecție locală.

Minden melléképület (kemence, sütő, stb.), mely anyaghasználatá hagyományos (mint: fa, téglá, cserép) ki lett jelölve helyi védelemre.

Detalierea capitoului se regăsește în regulamentul local de urbanism.

A részletek megtalálhatóak a helyi urbanisztikai szabályzatban.

7. ELEMENTE VALOROASE / ÉRTÉKES ELEMÉK

S-au identificat 40 elemente valoroase care descriu în modul cel mai fidel tipologiile existente și autenticitatea satului Cehețel.

40 értékes elem lett azonosítva, melyek pontos képet adnak az itt élő tipológiákról, valamint Csehétfalva eredetiségét tükrözik.

- nr. 6 – gospodărie, casa, sura, poarta/ porta, ház, csűr, kapu
- nr. 8 – gospodărie, casa, sura, fantana/ porta, ház, csűr, kerekeskút
- nr. 21 – casă/ ház
- nr. 26 – gospodărie, casa, șura, poarta/ porta, ház, csűr, kapu
- nr. 35 – poartă, împrejmuire, șură/ kapu, csűr
- nr. 38 – poartă/ kapu
- nr. 42 – casă/ ház
- nr. 53 – gospodărie, poarta, casa/ porta, kapu, ház
- nr. 56 – poartă, șură/ kapu, csűr
- nr. 57 – gospodărie/ porta
- nr. 61 – gospodărie, casa/ porta, ház
- nr.63X – fântână cu cumpănă/ kerekeskút
- nr. 72 – casa, sura/ ház, csűr
- nr. 82 – casă/ ház
- nr. 83 – poartă/ kapu
- nr. 96 – biserică – propunere monument / templom
- nr. 38 – poartă, împrejmuire/ kapu
- nr. 102 – poartă/ kapu
- nr. 105Z – șură/ csűr
- nr. 111 – casa, șura/ ház, csűr
- indicator Cehețel / helységtábla
- panou informativ/ információs tábla
- indicator nume stradă/ utcanév tábla

NOTA: In realizarea releveelor din fisele de cartare ale elementelor valoroase, se ia in considerare un grad de aproximare in ceea ce priveste compartimentarile interioare ale constructiilor, respectiv anexele existente in cadrul gospodariilor, intrucat o serie din aceste spatii studiate nu au fost accesibile, pentru o documentare in detaliu

MEGJEGYZÉS: az értékes elemek adatlapjaihoz készült felméréseknél az épületek belső feltérképezése, valamint a porták egyes melléképületeinek funkcionális meghatározása hozzávetőleges, mivel a tanulmányozott területek egy része nem volt elérhető egy részletes dokumentációhoz.

Întocmit:

arh. **Bălan Ioan**
urb.peis.**Ioana Mircea**